

V Ljubljani, 29. 7. 2016

Utemeljitev za izbor nominirancev za Veronikino nagrado 2016

Alja Adam, Dolgo smo čakali na dež (Center za slovensko književnost)

Tretja pesniška zbirka Alje Adam *Dolgo smo čakali na dež* odpira zanimiv in ploden preplet telesnega, osebnega, in simbolnega, družbenega, še posebej zato, ker se nasloni na žensko, matrilinijsko izročilo, posredovano po materah oziroma po babicah, prijateljicah in drugih ženskah. Do tega izročila in do podob svojih prednic ima zelo kompleksen, racionalno izmuzljiv, ambivalenten odnos, kot je odnos do starih boginj, ki v sebi združuje tako grozo pred njihovo presežnostjo kot zaupanje vanje. Govorka je družbeno osveščena, v napetem odnosu do sveta in same sebe: čeprav se želi na primer izogniti soočenju z bolečimi preteklimi izkušnjami svoje babice v medvojnem taborišču smrti in bolečemu zavedanju družbenih relacij, na podlagi katerih so se te lahko zgodile, se ne pusti premagati občutkom krivde in zanikanja, temveč se pogumno spopade z njimi s sprejetjem in ozaveščanjem celovitosti preteklega in sedanjega. Tu je pomembna kakovost vezi s preteklim – ne gre za identifikacijo, a tudi ne za zavračanje, prav tako ne za pasivno sprejemanje, govorka ostane nekje v sočutni distanci, a se natanko zaveda, da gre tudi zanjo, da se ti pretekli medvojni dogodki še kako tičejo tudi nje v tem trenutku, in z empatično kreativnostjo sprosti travmatičnost podedovane izkušnje. *Družinska geografija* tako pomeni tudi svojevrstno spodbudo, smerokaz do pesničine lastne materinske izkušnje. Adamova piše pesmi brez pretenzij, *pesmi, ki dihajo* in so žive. In biti živ in se kdaj pa kdaj *prepuščati toku brzic* ni lahka gesta, niti samoumevna. Kot ni samoumevno biti ženska, ne od začetka, ne nikjer vmes. Svoja spoznanja poveže z izpričanimi izkušnjami prednic, sedanji čas s preteklimi časi in z različnimi spoznavnimi ravnmi tako, da jih odpre v neznano, razumu nedostopno nespoznavno, torej v nekaj, česar ni mogoče asimilirati, zato pa tudi ne kontrolirati, obvladati ali izkoristiti.

Ana Makuc, Ljubica Rolanda Barthesa (KUD Apokalipsa)

Prvenec Ane Makuc *Ljubica Rolanda Barthesa* je zbir ženskih glasov, bodisi izmišljenih, mitoloških, bodisi resničnih, zgodovinsko izpričanih. Prvoosebne izpovedovalke se v pesmih pogumno osvobajajo negativnih družbenih mentalnih vzorcev, stereotipov, predsodkov. Gre za like ustvarjalk, močnih in družbeno vplivnih žensk, ki doživljajo sodobni svet kot svet nasilja, plenjenja in grabeža, podjarmljanja vsega drugega in drugačnega, a ne pristajajo nanj in ponujajo svojo inačico osvobojenega, emancipiranega sveta. Prvoosebne govorka so kljub svoji krhkosti in subtilnosti subverzivne, samozavestne intelektualke, utemeljene v sebi, osvobojene svojih tradicionalnih patriarhalno obarvanih položajev žrtve ali tragične mitične usodnosti, s svojo mislijo se zoperstavljajo družbenemu nasilju nad sabo, se opolnomočijo in ponujajo preinterpretacijo družbeno nevalgičnih točk, presenetljive rešitve, nove poglede. Pesniške ženske figure s podčrtano seksualno močjo izza razmerja z moškim torej vstopajo v prvi plan, v dialogu z njimi pa Makučeva načanja tudi vprašanje, kako močna, brezkompromisna je nuja po pisanju, sla po ustvarjanju. Dikcija v pesmih je zadržana,

lapidarna, a vendar polna citatov in aluzij na sodobno feministično literaturo, tako teoretično kot leposlovno. Zbirko v enaki meri soustvarja tudi avtorica risb Nevena Aleksovski, ki s svojo krhkostjo črte in močjo avtorske vizije podpira in razpira besedila v večpomenskost.

Uroš Prah, Tišima (Center za slovensko književnost)

"Vsi smo en pogled v stran od zloma," se glasi ena od gostih, enigmatičnih, sugestivnih zvočno-ritmičnih pesmi druge pesniške zbirke Uroša Praha *Tišima*. Kaos sodobnega sveta, negotovost družbenega preživetja, nezaposlenost in nezaposljivost, prekarno delo, očitno nepravilna urejenost sveta, pohlep, nasilje ter grabež, ki vlada v njem, so našli simbolično jezikovno pričevanje in uprizarjanje v pesmih, ki poimenujejo in priklicujejo to, kar v svetu potrošništva velja za grdo in nezaželeno: telesno, animalično, potisnjeno v nezavedno kot družbeno nesprejemljivo. Pesmi so polne telesnih izločkov, telesnih delov, udov ter 'prepovedanih' erotičnih fantazij; zdi se, kot da se v njih odraža prav družbena realnost, ki utišuje in zaslužuje mlado generacijo Slovenije, Evrope in sveta, generacijo brez prihodnosti. Ta poezija je presenetljivo živa, žilava, odporna in uporna: semantični in s tem vrednotenjski izpraznjenosti sveta, v katerem se bodeča žica imenuje tehnična ovira, se upira z invencijo načina poimenovanja: z besednimi novotvorbami, neologizmi, z zamolki, z zvočno-ritmičnimi ponavljanji, z nedokončanimi stavki, polnimi kazalnih zaimkov, ki kažejo na izvenjezikovno referenco, konkretnost, vsakokratno edinstvenost in neponovljivost ter s tem podpirajo zavedanje prisotnosti, osebnega, telesnega in družbenega tukaj in zdaj, njegove celovitosti in prepletenosti. V tej poeziji ne manjka humorne distance niti samoironije, ostre in direktne. Ne manjka niti jeze niti nasilja: destrukcija slabega je potrebna in zaželena, seveda z vizijo boljšega, pravičnejšega in kompleksnejšega sveta, ki jo ta poezija prav gotovo ima.

Peter Semolič, Druga obala (Center za slovensko književnost)

V zbirki *Druga obala* Petra Semoliča se je zgodil opazen odmik od avtorjevega dosedanjega opusa, ki od njegovih pesniških začetkov v devetdesetih letih gradi izrazito individualno poetiko, temelječo predvsem na osebni, intimni izkušnji. V tej zbirki se bralec namreč sreča z množico likov iz različnih zgodovinskih obdobj in geografskih pokrajin, vse od obče znanih oseb (zgodovinskih, mitoloških in literarnih), do morilcev, izobčencev in anonimnežev. V *Drugi obali* avtor dosledno tematizira smrt in minevanje. Izrisuje ju kot posameznikovo in kot kolektivno izkušnjo. Pričujočo zbirko se zato da brati kot nekakšno portretno knjigo mrtvih oziroma knjigo o različnih načinih izražanja smrti. Knjiga je še posebej dragocena, ker je pesniku uspelo na umetniško prepričljiv način izpostaviti neločljivo povezanost minljivosti z življenjem, ki ga osmišlja prav končnost smrti. Vse pesmi se bližajo pripovednemu (nekateri imajo tudi dramske prvine), so kot upesnjene kratke zgodbe s presenetljivim zasukom na koncu, ki odmeva v ne-povedano, se dotika sublimnega. Jezik je tekoč, metaforičen, včasih tudi prozaičen, pogovoren, kot pač ustreza vsakokratnim 'scenskim' okoliščinam, vse pa vodi občutljiv čut za pravično, etično, ki pa se nikoli ne zaostri v enopomenskost, temveč pusti zgodbi dihati. Pesmi so nabite z detajli iz sodobnega življenja, politične in družbene sprotnosti, a te v besedilu le poblisnejo tu in tam, s perspektive, primerne za vsakokratno govorko oz. govorca, in sprožajo v bralki ali bralcu številne asociacije. To je pisava, ki se ves čas samoreferencialno zaveda svojih omejitev prav tako kot svoje moči.

Kaja Teržan, Delta (Center za slovensko književnost)

Prvenec Kaje Teržan je presenetljiv v več pogledih: gre za presenetljivo kompleksno izkušnjo človeka, ki je kljub mladosti marsikaj preživel in ob tem ohranil svojo integriteto, z natančnim zavedanjem, da se proces vzpostavljanja integritete v sodobnem svetu nikoli ne zaključijo, da si je treba 'svobodni dih' izboriti tako rekoč vsak trenutek znova, vendar ne z nasiljem, ne s ponotranjenim neoliberalističnim plenjenjem in izkoriščanjem vsega in vsakogar. V pesmih se vzpostavlja drugačen vzor sobivanja, temelječ na sočutju, na zavedanju, kako pozitivno majhni smo v totalnosti sveta in kako nepomembna

so naša naprežanja po uspehu, družbeni moči, osebni uveljavitvi, bogastvu, ne da bi zmanjševali empatijo razumevanja teh naporov. Poleg sočutja večinoma prvoosebne lirске govorkе preseneča njena neomajnost in natančno zavedanje, kaj želi in kaj je pripravljena za to žrtvovati, hkrati pa izredno celosten pogled tako nase kot na bližnje in daljne. Gre za neločljiv preplet zasebnega in družbenega, narave in kulture: lirská subjektka se zaveda, da sta osebno in zasebno prepojena z družbenostjo, zaveda se družbenih konstruktov, ki smo jih ponotranjili in potisnili v nezavedno, zaveda se, da smo samo posamezniki, neznatni v kontekstu celote, vendar tako, da ob tem zavedanju v ospredje pride samo življenje oziroma njegova čudežna moč, ki se udejanja ne samo skozi rojstvo in rojevanje, temveč tudi skozi smrt. Pesniško zbirko prežema nekakšna modra zadržanost, vdanost v procese življenja in hkrati budna distanca do sebe in svojega položaja v svetu. Govorica se dostikrat pretrga na mestih, kjer se bistvenega ne da dotakniti z besedami, ampak le z molkom med njimi, ta pretrganost govornice, osredotočena na utripajoče razmerje med lirsko govorko in svetom, pa odpira prostor poesisa tudi za bralke in bralce.

Članice žirije za Veronikino nagrado 2016:

Barbara Korun, Tjaša Razdevšek in Darka Tancer Kajnih